

ΓΕΝΟΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ: ΦΥΛΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ

Στην Παράδοση της Ορθοδόξου Εκκλησίας
Αλέξανδρου Μ. Σταυρόπουλου
και συνεργατών¹

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Από έρευνα μας μέσα από τους βίους των αγίων προκύπτουν συμπεράσματα ικανά να μας οδηγήσουν σε διαχρονικά πρότυπα σχέσεων ανδρών και γυναικών. Από τη θεολογία των φύλων αναδεικνύεται μία ποιμαντική των φύλων, που χαρακτηρίζεται από σεβασμό στην ιδιαιτερότητα του κάθε ανθρώπου ως αυτεξουσίου όντος και εικόνας Θεού.

Μέσα στα μηναία και τα συναξάρια των αγίων διαπιστώσαμε το σεβασμό στην ιδιαιτερότητα του κάθε ανθρώπου και τον αγώνα των αγίων για την κατάκτηση της ταυτότητας τους σε εποχές που στερεότυπα και ψεύτικα σχήματα προσπαθούσαν να επιβληθούν στη ζωή και στην εκδήλωση της θρησκευτικότητας των ανθρώπων. Άγιοι και αγίες αγωνίζονται με συνθήκες αντίξοες σε εποχές σκληρές ν' αποδείξουν ότι η διαφορετικότητα των φύλων φανερώνει την ισοτιμία τους και την αλληλοσυμπλήρωση τους.

Μέσα στα πλαίσια της θρησκευτικότητας αναπτύσσονται σχέσεις μεταξύ των δύο φύλων εμπλουτισμένες από εκτίμηση, αγάπη και αλληλοκατανόηση. Υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις που μέσα από τους βίους των αγίων αναδεικνύεται ο σεβασμός και η ισοτιμία των δύο φύλων. Μέσα από τους βίους των Αγίων διακρίνεται και μία θεολογία της ισοτιμίας των δύο φύλων. Αρκετά συχνά μάλιστα ρόλοι και στερεότυπα στην εκκλησιαστική ζωή έχουν ξεπεραστεί μέσα στους βίους των αγίων. Αξιοσημείωτο επίσης είναι ότι κάποιες γυναίκες, σε εποχές καθαρά πατριαρχικές και ανδροκρατούμενες βλέπουμε να αναδεικνύονται σε πνευματικούς οδηγούς ανδρών και γυναικών και να ξεπερνούν σε πνευματική επιρροή πολλούς εκκλησιαστικούς άνδρες της εποχής τους.

Εκτός από τα παραπάνω η Ορθόδοξη Παράδοση έχει να προσφέρει μοντέλα γάμου διαχρονικά που αποτελούν πρότυπα για τον αλληλοσεβασμό και την συμπληρωματικότητα των φύλων. Ο χριστιανισμός, μέσω της διδασκαλίας, του έχει οριοθετήσει τα πλαίσια ενός οικογενειακού προτύπου, το οποίο διακατέχεται από αγάπη, αλληλοσεβασμό και προσπάθεια επίτευξης του τελικού σκοπού που είναι η δημιουργία μιας «Μικράς Εκκλησίας». Οι έγγαμοι άγιοι υπήρξαν πολλοί, οι οποίοι όχι μόνο κατάφεραν να αγιάσουν αλλά και ως έγγαμοι να αναδείξουν μοντέλα οικογένειας σε παραδείγματα προς μίμηση. Κατάφεραν να ασκήσουν πολύπλευρο και πολυσήμαντο ποιμαντικό έργο, χωρίς να εγκαταλείπουν τον ρόλο του/της συζύγου, της μητέρας, του πατέρα.

Παράλληλα με τους εγγάμους αγίους υπάρχουν πλήθος από άνδρες και γυναίκες (πατέρες και μητέρες) που ακολουθούν το μοναχισμό, αποδεικνύοντας ότι όλοι μπορούν να γίνουν συμμετοχοί στο σκληρό και δύσκολο αυτό αγώνισμα της Εκκλησίας μας ανεξαρτήτως του φύλου τους.

¹ Στην έρευνα που έγινε υπό την καθοδήγηση του Καθηγητού κ. Α. Μ. Σταυρόπουλου συμμετείχαν οι Μεταπτυχιακοί φοιτητές του Προγράμματος Ποιμαντικής Θεολογίας και Αγωγής: Αλέξανδρος Αντωνίου, Ελένη Αργυροπούλου, Άννα Καπελήρη και Μαρία Σταματοπούλου. Στη διαμόρφωση του τελικού κειμένου συνεργάστηκε και ο θεολόγος καθηγητής Στέφανος Κουμαρόπουλος.

Μορφές αγίων, ανδρών και γυναικών, είναι παρούσες ενεργώς ως λαϊκοί πιστοί και στο ποιμαντικό έργο της εκκλησίας. Μπορούμε να ξεχωρίσουμε παραδείγματα αγίων που προσέφεραν στην ποιμαντική διακονία με τη συμβουλευτική ποιμαντική τους, το κήρυγμα και το φιλανθρωπικό τους έργο. Μέσα από αυτά τα παραδείγματα διαπιστώνουμε τον ενεργό ρόλο ανδρών και γυναικών στο ποιμαντικό έργο της Εκκλησίας. Ειδικότερα με την προσφορά των γυναικών και την συμμετοχή τους σε αυτό εκφράζουν την θρησκευτικότητά τους, αποδεικνύουν ότι η διαποίμανση των ανθρώπων δεν είναι μόνο ανδρικό προνόμιο ούτε προσδιορίζεται από μια καθορισμένη μορφή.

Πλήθος αγίων με τα παραδείγματα τους, το βίο τους, αποτέλεσαν διαχρονικά πρότυπα και μας έδωσαν αξιόλογα μοντέλα γάμου, μορφές οικογένειας και μοναχισμού. Πάνω απ' όλα όμως μας υπέδειξαν το σεβασμό στην ιδιαιτερότητα του κάθε φύλου και στην έκφραση της θρησκευτικής ζωής εκτοπίζοντας ψεύτικα σχήματα και στερεότυπα. Ανέδειξαν την ισοτιμία των φύλων δίνοντας ενεργό ρόλο στη γυναίκα ως προς τη συμμετοχή της στην ποιμαντική διακονία.

Ένα από τα βασικά δόγματα του Ορθόδοξου Χριστιανισμού είναι ότι οι άνθρωποι, άνδρες και γυναίκες, είναι μοναδικά και ανεπανάληπτα πρόσωπα, τα οποία σε καμία περίπτωση δεν υπολείπονται σε αξία μεταξύ τους. Αυτό που τους διαφοροποιεί είναι ο διαφορετικός ρόλος που καλούνται να διακονήσουν, καθώς και να διαχειριστούν ορθά τα διαφορετικά χαρίσματα, με τα οποία τους έχει ευλογήσει το Άγιο Πνεύμα. Μέσα από την ανάγνωση όλων όσων αναφέρονται για τους Αγίους και τις Αγίες της Εκκλησίας μας, στα Μηναία, τα λειτουργικά Της βιβλία, άνδρας και γυναίκα δέχονται το φύλο τους χωρίς υπεροψία ή αισθήματα κατωτερότητας, χωρίς διάθεση κυριαρχίας επί του άλλου ή υποταγής στον άλλο.